Министерство образования Республики Беларусь

Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка

ОБРАЗОВАНИЕ
В ИНТЕРЕСАХ БУДУЩЕГО

Материалы
Международной научно-практической конференции
г. Минск, 3 июня 2022 г.

*Научное электронное издание
локального распространения*

Минск
БГПУ
2022

ISBN 978-985-29-0196-3

*© Оформление. Белорусский государственный
педагогический университет имени Максима Танка, 2022*

УДК 37.014.5
ББК 74.00
О23

Издается по решению редакционно-издательского совета БГПУ

Р е д к о л л е г и я:
С. И. Василец, И. В. Зубрилина, Т. В. Костенкова, Т. В. Минченко

Р е ц е н з е н т ы:
А. В. Торхова, проректор по научной работе УО «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка», доктор педагогических наук, профессор;

Н. В. Самерсова, профессор кафедры социально-культурной деятельности УО «Белорусский государственный университет культуры и искусств», кандидат педагогических наук, доцент

О23 **Образование** в интересах будущего : материалы Международной научно-практической конференции, г. Минск, 3 июня 2022 г. / Белорус. гос. пед. ун-т им. М. Танка; редкол.: С. И. Василец [и др.]. – Минск : БГПУ, 2022.

ISBN 978-985-29-0196-3.

В сборник включены материалы, представляющие спектр позиций белорусских и зарубежных экспертов и практиков в области организации практик ОУР как ведущего механизма достижения Целей устойчивого развития.

Адресуется широкой общественности, заинтересованной в укреплении имиджа образования как ведущего механизма достижения Целей устойчивого развития.

Минимальные системные требования:
Операционная система Windows 98 и выше Процессор Pentium III, RAM 32 Mb (ОЗУ), HDD 250 Mb
Видеоадаптер с разрешением 800×600, 256-цветов,
32 Mb видеопамяти, DVD-ROM, мышь

© Оформление. Белорусский государственный
педагогический университет имени Максима Танка, 2022

Программное обеспечение: Adobe Acrobat Reader

Издается в авторской редакции

Ответственный за выпуск *И. В. Зубрилина*
Дизайн обложки *Д. С. Абашиной*

Дата подписания к использованию______08.22._____Mb. Тираж 7 электрон. экз. Заказ______.

Исполнение: учреждение образования «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка». Ул. Советская, 18, 220030, Минск. https://bspu.by

ПРЕДИСЛОВИЕ

Международная научно-практическая конференция «Образование для будущего», проходившая 3 июня 2022 года в УО «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка», была посвящена обсуждению вопросов необходимости переосмысления роли и задач образования в современных реалиях и реализации приоритетных направлений Дорожной карты ОУР 2030.

Дата проведения конференции выбрана неслучайно: тридцать лет назад 3 июня 1992 г. на Конференции ООН по окружающей среде и развитию в Рио-де-Жанейро был принят один из важнейших документов современности – «Повестка дня на 21 век».

В главе 36 Повестки 21, которая называется «Образование и просвещение для устойчивого развития», было подчеркнуто, что «*образование является фундаментом устойчивого развития*».

В «Повестке дня на 21 век» названы и основные направления формирования ОУР:

- разработка учебных и образовательных программ с элементами устойчивого развития (УР) для выпускников школ и университетов;

- поощрение всех секторов общества, включая промышленность, университеты, правительства и неправительственные общественные организации к распространению знаний и подготовки специалистов в области УР;

- популяризация идей УР и вовлечение населения в обсуждение глобальных проблем человечества и способы их решения.

В июне 2002 г. на Всемирном Саммите по устойчивому развитию в Йоханнесбурге (ЮАР) была выдвинута идея о проведении Десятилетия ООН по образованию в интересах устойчивого развития – глобального плана действий, который был успешно реализован в 2005-2015 гг.

Следующим этапом стало принятие Глобальной программы действий (ГПД) по ОУР, в которой были определены пять приоритетных областей деятельности:

- поддержка на уровне образовательной политики,
- реформа сферы обучения и профессиональной подготовки,
- повышение профессионального уровня педагогов,
- мобилизация молодёжи,
- ускорение внедрения устойчивых решений на местном уровне.

Результаты реализации ГПД были представлены на Генеральной конференции ООН в Париже в сентябре 2019 г. и легли в основу «Дорожной карты ОУР 2030», презентация которой состоялась в мае прошлого года на Всемирной конференции в Берлине.

Международная научно-практическая конференция «Образование для будущего» была проведена с целью содействия всестороннему сотрудничеству в области теории и практики обновления содержания образования в соответствии с принципами методологии ОУР, ЦУР 4 (Качественное образование) и задачам «Дорожной карты ОУР – 2030».

В качестве спикеров пленарного заседания «Приоритеты развития образования в контексте достижения ЦУР» выступили представители Министерства образования Республики Беларусь. В своих выступлениях они определили ключевые задачи и вызовы национальной системы образования в контексте платформ ускорения, указанных в Дорожной карте по реализации ЦУР в Республике Беларусь.

Лучший региональный опыт реализации практик ОУР был представлен в рамках тематической площадки «Панорама лучших ОУР практик».

Тематика статей сборника соответствует направлениям работы конференции и посвящена роли педагога в продвижении принципов ОУР, вопросам формирования культуры устойчивого развития, перспективным инклюзивным практикам, гуманитаризации содержания экологического образования, активностям молодежи в

поддержку устойчивого развития, организации практик ОУР для всех поколений и продвижения ЦУР в местных сообществах.

Материалы статей представлены в авторской редакции и размещены в соответствии с проблемными полями конференции:

1. Дорожная карта ОУР – 2030: задачи национальной системы образования.
2. Роль педагога в продвижении принципов ОУР.
3. Формирование культуры устойчивого развития: философские, психологические, лингвистические, дидактические подходы.
4. «Образование для всех»: перспективные инклюзивные практики.
5. Гуманитаризация содержания экологического образования.
6. Молодежь – движущая сила перемен в поддержку устойчивого развития

Презентации, фото и видеозаписи выступлений размещены на сайте конференции.

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ КОМИТЕТ

Жук А.И. – ректор БГПУ, доктор педагогических наук, профессор, председатель;

Кадлубай А.В. – заместитель Министра образования Республики Беларусь, сопредседатель;

Василец С.И. – проректор по учебной работе БГПУ, кандидат физико-математических наук, доцент, заместитель председателя;

Костенкова Т.В. – методист Координационного центра ОУР БГПУ, секретарь оргкомитета;

Зубрилина И.В. – начальник Координационного центра ОУР БГПУ, кандидат педагогических наук;

Минченко Т.В. – заместитель начальника управления по делам молодежи Министерства образования Республики Беларусь;

Кутыш А.З. – начальник ЦРИТ БГПУ.

ТЕМАТИЧЕСКАЯ СЕКЦИЯ 6

МОЛОДЕЖЬ – ДВИЖУЩАЯ СИЛА ПЕРЕМЕН В ПОДДЕРЖКУ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

УДЗЕЛ У САЦЫЯЛЬНА ЗНАЧЫМЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАХ ЯК СРОДАК УКЛЮЧЭННЯ МОЛАДЗІ Ў ПРАБЛЕМЫ І ПРАЦЭСЫ ЎСТОЙЛІВАГА РАЗВІЦЦЯ

Арціховіч Н.М., Макшыцкая М.М.,
ДУА «Грэская сярэдняя школа»,
Рэспубліка Беларусь

Анатацыя. Разглядаецца вопыт работы з навучэнцамія профільных класаў педагагічнай накіраванасці па ўключэнню ў работу па дасягненню Мэт устойлівага развіцця, па арганізацыі і правядзенню сацыяльна значымых мерапрыемстваў.

Resume. The experience of working with students of profile classes of a pedagogical orientation on their inclusion in the work to achieve the goals of sustainable development, on the organization and conduct of socially significant events is considered.

Ключавыя словы: працэсы ўстойлівага развіцця, сацыяльна значымыя мерапрыемствы, мэты ўстойлівага развіцця

Key words: sustainable development process, socially significant activities, sustainable development goals.

Мэты Устойлівага Развіцця (далей – МУР) – гэта стратэгія ўсяго чалавецтва. Яе місія – перадаць планету будучым пакаленням у прыгодным для жыццядзейнасці стане, стварыць умовы для развіцця экалагічнага і чалавечага патэнцыялу. Усе Мэты Устойлівага Развіцця універсальныя і ўзаемазвязаныя. Галоўны падыход – нікога не пакінуць убаку і ўлічваць інтарэсы кожнага, далучаючы ўсіх да рэалізацыі МУР.

У 2015 годзе краіны, члены ААН, прынялі Павестку дня ў вобласці Устойлівага развіцця на перыяд да 2030 года (далей – Павестка 2030). Важнай часткай Павесткі 2030 з'яўляюцца 17 Мэт Устойлівага Развіцця (русский язык – Цели Устойчивого Развития) і 169 задач, якія ім падпарадкоўваюцца, дасягненне якіх неабходна к 2030 году. Прагрэс у дасягненні мэт кантралюецца і адсочваецца пры дапамозе набора глабальных паказчыкаў (індыкатараў).

У Рэспубліцы Беларусь паўсюдна ажыццяўляецца ўключэнне маладых людзей ў знаёмства, прапаганду і работу па дасягненню Мэт Устойлівага Развіцця, што не толькі пашырае іх веды і разуменне значнасці гэтых мэт, але і спрыяе выпрацоўцы лідэрскіх якасцей, стварае ўмовы для актыўнага выкарыстання творчага патэнцыялу, накіроўвае на пошук магчымасцей адпавядаць сучасным выклікам, як лакальным так і глабальным. І адна са значных форм такой дзейнасці – ўдзел ў арганізацыі і правядзенні сацыяльна значымых мерапрыемстваў, накіраваных на паляпшэнне якасці жыццядзейнасці розных слаеў насельніцтва, у тым ліку сацыяльна ўразлівых. Уключэнне ў такую работу дапамагае фарміраваць у маладых людзей пачуцце грамадзянскасці і патрыятызму, выпрацоўваць такія асабістыя якасці як талерантнасць, камунікабельнасць, уменне працаваць у камандзе і браць на сябе адказнасць, якасці лідэра, высокі ўзровень эмпатыі, а таксама сацыяльныя кампетэнцыі для паспяховай будучай самарэалізацыі.

21 верасня грамадства планеты адзначае Міжнародны дзень міру (International Dayof Peace). Гэты дзень Генеральная Асамблея ААН абвясціла Днем умацавання ідэалаў міру

сярод усіх краін і народаў. Кожны год Міжнародны дзень міру прысвячаецца вызначанай тэме. Пачынаючы з 2015 года ў гэты дзеньў Рэспубліцы Беларусь праводзіцца інтэрнэт –

гульня «Адзін дзень міру» з мэтай пашырэння маладзежных сацыяльна значных ініцыятыў і павышэння сацыяльнай актыўнасці моладзі. Арганізатарамі гульні выступаюць Каардынацыйны цэнтр «Адукацыя ў інтарэсах устойлівага развіцця» БДПУ імя Максіма Танка, Асацыяцыя «Адукацыя для ўстойлівага развіцця».

Каманда ДУА «Грэская сярэдняя школа» «Будучыя педагогі» удзельнічае ў інтэрнэт – гульні з 2016 года. Каманда складаецца з вучняў 10-11 педагагічных класаў школы і двух настаўнікаў-каардынатараў. Вучнёўскі састаў каманды мяняецца: у 10 педагагічны клас прыходзяць новыя вучні, а выпускнікі працягваюць удзельнічаць у інтэрнэт – гульні ў сваіх навучальных установах. Такая пераемнасць дае магчымасць руху наперад, спрыяе стварэнню камандных і школьных традыцый. Вынікам штогадовага ўдзелу ў інтэрнэт – гульні «Адзін дзень міру» для нашай школы і каманды педклассаўцаўсталі не толькірэзультатыўныя выступленні, але набыцце вучнямі сацыяльнага вопыту і з’яўленневаўстановеновай традыцыі - святкаванне Міжнароднага дня міру 21 верасня.Сярод мерапрыемстваў, арганізаваных вучнямі педагагічных класаў, тэматычныя інфармацыйныя гадзіны для пачаткоўцаў, букросінг ў школьнай і сельскай бібліятэках, распаўсюджванне каляровых буклетаў і, безумоўна, ўдзелу інтэрнет-гульні.

21 верасня 2020 года каманда «Будучыя педагогі» прыняла ўдзелу сваёй пятай, юбілейнай, інтэрнэт – гульні «Адзін дзень міру: ААН 75». 12 членаў каманды падзяліліся на тры групы і кожная з іх працавала над сваім заданнем. З дзвюма заданнямі каманда справілась вельмі хутка. Спатрэбіліся веды, набытыя пры падрыхтоўцы да гульні. А вось трэцяе заданне ўключала ў сябе «Экашыфр». Знойдзены код дазволіў адчыніць дзверы і ўнесці ідэю каманды ў банк ініцыятыў. Ініцыятыванашых вучняў была зарэгістрыравана ў інтэрнэт – праекце «МУР і думай і дзейнічай 2.0». Дадзены інтэрнэт – праект – гэта лагічнае прадаўжэнне інтэрнэт-гульні, які рэалізуецца ў рэгіенах дзіцяча-дарослымі групамі для папулярызацыі і лакалізацыі Мэт Устойлівага Развіцця. Інтэрнэт – праект «МУР і думай і дзейнічай 2.0» быў уключаны ў План мерапрыемстваў Маладзёжнай кампаніі «Будущее, которого мы хоти» рэалізуемай пры падтрымцы Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, БДПУ імя Максіма Танка і Офіса Пастаяннага Каардынатара ААН у Рэспубліцы Беларусь. Аўтары найбольш цікавых ідэй (у тым ліку і наша каманда) былі запрошаныя на III Міжнародны сімпозіум «Адукацыяў інтарэсах устоўлівага развіцця – сацыяльны дагавор», дзе мелі магчымасць падзяліцца рэзультатамі ўласных ініцыятыў, рэалізаваных у рамках тэматычнай дыскусійнай пляцоўкі «Насустрач будучаму, якога мы хочам: маладзежная пазіцыя».

У рамках інтэрнэт-праекта «МУР і думай і дзейнічай 2.0» каманда «Будучыя педагогі» 15 кастрычніка 2020 года, у Міжнародны дзень вясковых жанчын, падрыхтавала мерапрыемства для жыхароў аг.Грэск «Славім вясковых жанчын», якое было ўключала ў нацыянальны каляндар маладзёжных акцый і іцыятыў «Нікога не пакінем у баку».

Ідэя нашага праекта: гэта не толькі віншаванне жанчын сваёй вёскі са святам, але і каллектыўныпошук адказу на пытанне – што трэба зрабіць, каб зменшыць розніцуў жыцці вясковых жыхароў і гарадскіх? Мэтавай аудыторыяй нашай сустрэчы сталі жыхары аг.Грэск ўсіх узростаў. Партнёрамі камандыз’уляліся Грэскі сельскі выканаўчы камітэт і Грэская сельская бібліятэка. Фарматам правядзення абралі дыскусійныя арэліна тэму «Ці ёсць розніца паміж жанчынай вясковай і гарадской?» Таксама была прапанавана канцэртная праграма «Славім вясковых жанчын». Рэалізоўваючы мэту мерапрыемства, хацелась абмеркаваць з аднавяскоўцамі актуальныя праблемы сельскага жыцця, звязаныяз пытаннямі стварэння годнага ўзроўню жыцця, умоў працы, якаснай адукацыі на сяле, ліквідацыі мяжы паміж горадам і вёскай.

Якіх вынікаў мы чакалі? Для каманды – усведамлення глабальнага разумення важнасці руху наперад і дасягнення МУР, пашырэння сацыяльнаго вопыту, рэалізацыя ідэі з’яднанасці каманды і ўпэўненасці ў сваіх сілах.Таксама з’яўлення новых ініцыятыў, новых партнёраў і прыхільнікаў. Для меснага супольніцтва – пашырэннеколькасці людзей, якія

пазнаеміліся з рухам МУР у Беларусі, усвядомілі значнасць Мэт Устойлівага Развіцця і нават прапанавалі канкрэтныя ініцыятывы па паляпшэнню свайго жыцця.

Рэалізоўваючы іцыятыву “Нікога не пакінем у баку”, кожны член каманды “Будучыя педагогі”працаваў над сваёй задачай, і ўсе разам былі задзейнічаны ў непасрэдным правядзенні мерапрыемства. Мара педкласаўцаў аб з’яўленні цікавай і “класнай ініцыятывы” – здзейснілася. У ходзе дыскусіі з аднавяскоўцамі ўзнікла ідэя, якую каманда паспяхова пачаларэалізоўваць. Быў створаны Клуб выхаднога дня “Мэты УстойлівагаРазвіцця для ўсіх і для кожнага, намаганнямі кожнага і ўсіх”для навучэнцаў пачатковай школы і іх бацькоў. Вучні педагагічных класаў, якія таксама сталі членамі клуба, разам з настаўнікамі распрацавалі праграму заняткаў Клуба і прымаюць удзел у іх правядзенні. Кожны новы занятак прысвечаны адной з 17 Мэт Устойлівага развіцця. Таксама пачаткоўцы разам з бацькамі абменьваюцца думкамі аб навакольных праблемах, спрабуюцьзнайсці шляхі іх вырашэння, выдзвігаюць ідэі паляпшэння жыцця на сяле, а, самае галоўнае, і дарослыя і дзеці пачынаюць усвядомліваць значнасць каштоўнасцей і Мэт Устойлівага Развіцця для звычайных людзей. А вучням каманды “Будучыя педагогі” дзейнасцьу Клубедае магчымасць правядзяння педагагічных проб, рэалізацыі і развіцця сваіх творчых здольнасцей, магчымасць выступіцьу ролі агентаў сацыяльна значымых перамен, фарміраваць сваю грамадзянскую пазіцыю.

Праект меў працяг у інтэрнэт-прасторы. Арганізатарамі інтэрнэт-праекта для паспяховай работы і зносін была арганізавана група “У Кантакце” для абмену думкамі, для бягучых справаздач і выкладання відэаматэрыялаў аб рэалізацыі праводзімых ініцыятыў, для адзнак удзельнікамі сваіх дасягненняў і дасягненняў іншых каманд. Былі праведзены тры онлайн-сустрэчы для справаздач каманд аб ходзе рэалізацыі і выніках сваіх ініцыятыў.За час работы ў праекце многія ўдзельнікі, пасля знаёмства з праектамі і іншых каманд, натхнёныя іх вопытам, праводзілі ў сваіх суполках значымыя мерапрыемствы рознай накіраванасці. Наша каманда “Будучыя педагогі” за час удзелу ў інтэрнэт-праекце правяла значную работу па аднаўленню матэрыялаў школьнага музея.

Несумненна, што вучням і настаўнікам – членам каманды “Будучыя педагогі”, інтэрнэт-праект “ЦУР: думай и действуй” даў магчымасць мець цікавыя зносіны, расці, думаць і дзейнічаць. А рэалізацыя самастойна ініцыіраваных, самастойна падрыхтаваных, самастойна праведзеных мерапрыемстваў у сваіх месных супольніцтвах дала магчымасць маладым людзям асэнсаваць неабходнасць і важнасць годнай жыццёвай пазіцыі, сацыяльнай актыўнасці, настойлівасці ў дасягненні сваіх мэтаў.